

בענין מצות סעודה שלישית

איתא בגמ' (ק"ז:) ת"ר כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת שלש רבי חידקא אומר ארבע. אמר ר' יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה רבי חידקא סבר הני תלתא היום לבר מאורתא ורבנן סברי בהדי דאורתא, ע"כ. ומדברי הגמ' אין שום משמעות שיש חילוקי דין בין הסעודות שחייבין לאכול בשבת. וכן משמע ברמב"ם (פ"ל שבת ה"ו) שכתב, "חייב אדם לאכול שלש סעודות בשבת אחת ערבית ואחת שחרית ואחת במנחה וצריך להזהר בשלש סעודות אלו שלא יפחות מהן כלל ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה סועד שלש סעודות ואם היה חולה מרוב האכילה או שהיה מתענה תמיד פטור משלש סעודות וצריך לקבוע כל סעודה משלשתן על היין ולבצוע על שתי ככרות וכן בימים טובים." הרי ס"ל להרמב"ם דבכל אחד מג' סעודות בשבת בענין קביעות על היין ולחם משנה.

א. קידוש

בפשטות כוונת הרמב"ם היא דאף סעודה שלישית טעונה קידוש. וכן הבין הטור (סי' רצ"א) בדבריו. והביא הטור שהרא"ש לא נהג כן, דס"ל דרק בענין קידוש פעם אחת בלילה ופעם אחת ביום. אך כתב הב"י (וכן בכסף משנה שם) שאין זה כוונת הרמב"ם, דקביעות סעודה על היין בלשון הרמב"ם פירושו שצריך לשנות יין בתוך הסעודה אבל לא דוקא דצריכים לקדש על היין לפניו. וכתב שכן מבואר מדברי הרמב"ם בפכ"ט (ה"י) שכתב שיש לקדש בלילה וגם קודם סעודה השניה ולא הזכיר קידוש קודם סעודה שלישית. ועי' בחי' ר' דוד על פסחים (קו). שעמד על סתירת הסתימות בלשונות הרמב"ם ונסתפק איזה מהם עיקר. וכתב הריטב"א (ד"ה ושניהם), "ומיהו כיון דליכא אלא בורא פרי הגפן טוב הוא שיברך על היין קודם סעודה לצאת ידי ספק." ומ"מ מבורר מרוב הראשונים דס"ל דאין צריך לקדש על היין בסעודה שלישית, ואין זה מפאת חיסרון בסעודה שלישית אלא מדיני קידוש דאין חיוב לקדש יותר מפעם אחת ביום.

ב. פת

מדברי הרמב"ם מבואר דבסעודה שלישיית בעינן פת ולחם משנה. וכן כתב הריטב"א (ק"ז: ד"ה ושניהם), "וכיון דכן שמעינן מינה דכולהו כי הדדי נינהו דבעי בהו פת ולבצוע על שתי ככרות." ע"ש שדחה דברי החולקים. וכן כתבו התוס' (סוכה כז. ד"ה במיני תרגימא) דאף דאיתא בגמ' שם דלר"א דבעינן י"ד סעודות בסוכות משלים במיני תרגימא (פירש"י פירות וכיסנין ופי' התוס' בשר ודגים ושאר דברים המלפתים את הפת), אין זה ענין לסעודות שבת דילפינן מתלתא היום גבי מן שהוא במקום פת. וכן כתבו בתוס' יומא עט: (ד"ה מיני תרגימא).

אך בהגהות הרמ"א על המרדכי (שבת ס"ו שצ"ז) הביא להצדיק מה שהביא בשם ר"ת דאפשר לצאת חובת סעודה שלישיית ע"י מיני תרגימא דכיון דילפינן דין ג' סעודות מן המן והמן לא הי' בצורת פת, אין ללמוד מזה דבעינן פת דוקא. ושיטת ר"ת הובאה ברמז בתוס' ברכות (מט: ד"ה אי בעי) דכתבו התם דאם א"צ פת לסעודה שלישיית השוכח רצה בברכת המזון אינו חוזר. וכן הביאו שיטת ר"ת בתוס' ישנים יומא שם. וצ"ב על סמך מה הקילו שלא להצריך פת בסעודה שלישיית יותר מבשאר סעודות שבת.

ואכן עי' ברשב"א (ק"ז: ד"ה כמה סעודות) שכתב, "וכן יש שאומרים שאפי' עביד אותן ג' סעודות במיני תרגימא שפיר דמי." ומשמע דאפשר לקיים כל א' מג' סעודות שבת ע"י אכילת מיני תרגימא. ועי' ברמב"ן ובר"ן (מד. בדפי הרי"ף) דאין הכרע בלשונם אם לדעה זו ניתן לאכול תרגימא לכל סעודות שבת. ובחזון עובדיה (שבת ח"ב עמ' שמ"ג) ציין שכן מפורש בפסקי הרי"ד (סוכה כז.). דסגי במיני תרגימא לכל ג' סעודות שבת, שכתב, "ואם כן ג' סעודות של שבת יכול לקיימה כפרפרת ומיני תרגימא."¹

אבל לדעת ר"ת כפי שהובא בכמה ראשונים² דרק הקיל לסעודה שלישיית צ"ב מ"ש סעודה שלישיית משאר סעודות השבת.³ ועי' בתלמיד

¹ ועי' בפמ"ג (סי' ר"פ א"א סק"א) שדייק מדברי המג"א שם דיוצאין כל סעודות שבת בפת הבא בכיסנין.

² ומקור הדברים בספר הישר חלק התשובות (סי' ע' אות ד'), וז"ל, "ודבר פשוט הוא בכוליה תלמודא סתם שלש סעודות בפת אבל הבא להשלים במיני תרגימא." ועי' בתוס' בכורות (ב: ד"ה שמא יתחייב) שכתבו, "כן פרי"ת שלא היו נוהרים משלש סעודות מדאמר פרק כל כתבי (ק"ח:): תיתי לי דקיימית ג' סעודות משמע שכולן לא היו נוהרים בהן."

ר' יונה (ברכות לו: בדפי הרי"ף ד"ה ברכת המזון) שכתב דבעינן פת לב' סעודות הראשונות כי הם צריכים קידוש ואין קידוש אלא במקום סעודה משא"כ בסעודה שלישית דלא בעיא קידוש. וז"ל, "ה"נ בשני הפעמים שחייב לקדש אחת ביום ואחת בלילה צריך שיאכל פת כדי שיהיה הקידוש במקום סעודה אבל בפעם השלישית שאינו צריך לקדש אם ירצה לפטור עצמו בפירות הרשות בידו." הרי לדבריו אין ההיתר לקיים סעודה שלישית בתרגימא משום חסרון חשיבות סעודה שלישית, אלא מטעם צדדי דאין בה קידוש ולכן אין דין קידוש במקום סעודה.⁴

אך עי' בתוס' פסחים (קא). דאיתא בגמ' שם ואף רבה סבר אין קידוש אלא במקום סעודה דאמר אביי כי הוינא בי מר כי הוה מקדש אמר לן טעימו מידי דילמא אדאזליתו לאושפיזא מתעקרא לכו שרגא ולא מקדש לכו בבית אכילה ובקידושא דהכא לא נפקיתו דאין קידוש אלא במקום סעודה, ע"כ. וכתבו התוס' שם (ד"ה טעימו מידי), "נראה דהיינו טעימת לחם כדאמרינן בפ"ג דשבועות (כב:): כדאמרי אינשי ניטעום מידי ואזלי ואכלי ושתו ואם מועיל מיני תרגימא להשלים ג' סעודות שבת כמו בסוכה היינו דוקא בסעודה שלישית אבל לא בסעודת ערבית ושחרית שהם עיקר כבוד שבת." הרי דס"ל דב' סעודות הראשונות שונות במהותן מסעודה שלישית כי עיקר כבוד שבת היינו דוקא בב' סעודות הראשונות. ויש לציין בהקשר זה מה שהביא המ"ב (סי' רצ"א ס"ק י"ז) בשם המג"א בשם הספר חסידים שאם יש לו מזון ב' סעודות מצומצמות ואם יחלקם לג' לא יהיה שבע עדיף לאכול רק ב' סעודות לשובע.

ודברים דומים מצינו ברשב"א (ברכות מט:): שכתב, "ומינה נמי שמעינן דבשבת על כרחיה אכיל פת ומשום דכתיב ביה עונג ואין עונג בלא אכילת פת ומיהו בסעודה שלישית כתב ר"ת ז"ל שאינו צריך לפת." והו"ד בביה"ל סי' קפ"ח (ד"ה סעודה שלישית). וכן כתב במאירי שם, "ובשבת מיהא לדברי הכל טעון פת דעונג כתיב ביה ואין עונג בלא פת ואף בזו פרושו אחרוני הרבנים שסעודה שלישית אין צריכה פת אלא כל שהוא במעין ג'." הרי ס"ל בדעה זו דצורך פת משום עונג ומ"מ אין צורך לפת בסעודה שלישית.⁵

³ ועי' בשבולי הלקט (סי' צ"ג) שכתב שאחיו נהג לאכול סעודה שלישית דוקא בפירות שבעת המינים.

⁴ דברי תר"י הובאו במג"א (סי' קפ"ח סק"ט) וע"ש.

⁵ ויוצא לדברי התוס' בפסחים אכילת פת בסעודות שבת היינו משום כבוד שבת, ואילו להרשב"א והמאירי בברכות היינו משום ענג שבת. וכן נקט רעק"א (שו"ת ח"א סי' א').

כתב השו"ע (סי' רצ"א ס"א), "יהא זהיר מאד לקיים סעודה שלישית ואף אם הוא שבע יכול לקיים אותה בכביצה." ועי' במחצית השקל (סק"א) שהעיר דמקור שיעור כביצה (כפי שהובא בב"י) הוא בדברי הר"ן (מג: בדפי הרי"ף ד"ה ת"ר) בשם הבה"ג שהזכיר שיעור כביצה לסעודה שלישית. והביא קושיית האליה רבה והמלבושי יום טוב דמשמע מדברי הגמ' (ק"ט): א"ר אלעזר לעולם יסדר אדם שולחנו בערב שבת אע"פ שאינו צריך אלא לכזית דלחויב סעודת ליל שבת א"צ אלא כזית, וא"כ למה לסעודה שלישית בעינן כביצה. וע"ש במחצית השקל מה שתירץ. ובשו"ת קובץ תשובות להגריש"א זצ"ל (ח"א סי' כ"ה) הציע בישוב הדבר, "דדוקא בסעודת ליל שבת ויומו דחויבו ברור אמרינן אחשבי וסגי בכזית משא"כ בסעודה שלישית."

ולהלכה הביא השו"ע (סי' רצ"א ס"ה) דעות דיוצאים חובת סעודה שלישית לכל הפחות בדיעבד במיני תרגימא. ונ"מ בין ניסוחי ר"ת אם סגי במיני תרגימא לשאר סעודות שבת היכא דאכל מיני תרגימא בבקר בלא פת ואח"כ סעודה עם פת אחר חצות אם יצא חובת ג' סעודות. דאם יוצאין דוקא סעודה שלישית במיני תרגימא בכה"ג יצטרך לאכול עוד סעודה בכדי לצאת חויב סעודה שלישית. ועי' בשו"ת שבט הלוי (ח"א סי' נ"ז)

ומצינו דעה בראשונים דכיון דסעודות שבת הם משום עונג שבת, בכל סעודות השבת יש להקל היכא דאינו עונג לו. בחידושי ר' דוד (פסחים צט: ד"ה אבל) הקשה למה לר' יוסי אין איסור אכילה בע"ש ועיו"ט קודם שתחשך, הרי יש מצוה לאכול סעודת שבת ויו"ט ואין לאכלם באכילה גסה, ומאי שנא מערב פסח היכא דאסור לאכול מן המנחה ולמעלה כדי שלא יאכל את המצה באכילה גסה. ותירץ דמצוה היא מצוה עוברת ואם לא יוכל לאכלה בערב אלא באכילה גסה לא יקיים מצות מצה כלל, אבל סעודת שבת ויו"ט אינו חייב בהן אלא כדי לקיים ענג שבת ויו"ט, ואם אינו נהנה מן האכילה אינו חייב בהן כלל. ובכך לר' יוסי (ש)לאחר שיכנס לשבת אם האכילה היא לו לתענוג מצוה עליו שיאכל ואם לא אינו זקוק לאכל, אבל אינו חייב להכין את עצמו לכך קדם השבת. וע"ע בתוס' רי"ד (מהדורא תנינא פסחים צט: ד"ה בע"פ) שתירץ, "לא מצינו עשה מפורש בג' סעודות כמו שמצינו באכילת מצה."

ופסק הרמב"ם (פ"ל שבת ה"ו), "ואם הי' חולה מרוב האכילה או שהי' מתענה תמיד פטור משלש סעודות." וכן פסק בשו"ע (סי' רצ"א ס"א) ועי' במג"א (סי' קס"ח ס"ק מ"א). ובזה אין חילוק בין סעודה שלישית לבין סעודות ליל שבת ויומו. ועי' באו"ז (ח"א סי' ק"מ) שכתב, "והא דלא מברכי' לאכול שלש סעודות משום דיש פעמים שאינו חייב בהם כגון אם הי' שבע או אדם שאינו רגיל לאכול כי אם פעם אחת ביום ותורה אחת לכל ישראל." ועי' באו"ז (ח"ב סי' נ"ב) דמשמע מדבריו דר"ת הקיל לצאת ידי סעודה שלישית במיני תרגימא דוקא במי שאינו רעב ואין האכילה ענג לו, דכתב, "כן הי' נוהג רבינו תם ור' אפרים זצ"ל שלא היו חוששים לאכול בזמן שלא היו רעבים מזה הטעם ותו השיב ר"ת לה"ר מסומפונט שהרוצה להחמיר ע"ע ישלימם במיני תרגימא."

שכתב בפשיטות דלא יצא דרך התיר ר"ת אכילת מיני תרגימא לסעודה שלישית כי ב' סעודות הראשונות הם העיקר. ועי' בקהילות יעקב (סי' כ"ה) דנסתפק היכא דאכל פת הבא בכיסנין בשחרית ושוב אכל סעודת פת אחר הצהרים ושכח לומר רצה אי צריך לחזור.

ג. לחם משנה

ולענין לחם משנה בסעודה שלישית מצינו ב' דעות במדרש. דכתב בדעת זקנים מבעלי התוס' (בשלח טז, כב), "וכל ימות השנה היו עושין מן העומר שני לחמים וא"כ ביום הששי היו עושין משני העומר לאחד ארבעה לחמים וביום הששי אוכלין מהן אחד ונשאר שלשה והיה להם לעשות משנה לערב בהכנסת שבת אוכלין אחד כי דרך שלהם לאכול לחם לכל סעודה ונשארו לשבת שני לחמים והיה להם לחם משנה וזה ראייה שאין בוצעין בשני ככרות במנחה בשבת. אמנם ראייתי מה"ר מרינון שהיה בוצע בשני ככרות במנחה בשבת וקבלתי מה"ר אברהם ... וכשבאין לאפית העומר והיינו משני העומר לאחד בשביל שבת היה כל חצי העומר נכפל לשני לחמים הרי לך ששה לחמים מעומר וחצי ובכל השלשה סעודות היו אוכלין שני לחמים כי דרך לאכול בשבת יותר מסעודות של חול מפני נשמה יתירה. ולפי זה תמצא שהיה להם בשבת במנחה שני ככרות והילכך יש לנהוג לבצוע משני ככרות גם במנחה."

וכדעה א' הביא בשו"ת הרשב"א (שו"ת ח"ז סי' תק"ל), "ויש אומרים שאם לא יוכל [לבצע בסעודה שלישית] על שתי ככרות שדי לו באחת שלם שכך מוכח במכילתא שביום ששי היה יורד להם המן משנה שני העומר לאחד ומכל עומר עשו שני לחמים הרי לשני עמרים ארבעה לחמים אם כן לא היו פורסין על שני לחמי' שלמי' כי אם בערב שבת ובשחרית ובמנחה נשארת אחת שלימה שהרי היו אוכלין מהם ביום הששי ואינו צריך לבצוע בשתייהן כי אם באחת."⁶

⁶ והמהלקות בין המדרשים נוגע גם לענין אחר בדיני לחם משנה. דאיתא בגמ' (ק"ז): אמר רבי אבא בשבת חייב אדם לבצוע על שתי ככרות דכתיב לחם משנה אמר רב אשי חזינא ליה לרב כהנא דנקט תרתי ובצע חדא אמר לקטו כתיב רבי זירא הוה בצע אכולה שירותיה א"ל רבינא לרב אשי והא מיחזי כרעבתנותא אמר ליה כיון דכל יומא לא עביד והאידינא הוא דקעביד לא מיחזי כרעבתנותא, ע"כ. ופירש"י, "בצע לכוליה שירותיה - פרוסה גדולה ודי לו בה לאותה סעודה ולכבוד שבת ונראה כמחשב סעודת שבת להתחזק ולאכול הרבה", ע"כ. אך השיג עליו הרשב"א, "ואינו מחזור בעיני דהא אינו ענין שמועתינו, ועוד דארובה כל שהוא מרבה בחתיכה הוי עין יפה וכדאמרין התם (ברכות

מו). בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה והיכי קרי ליה הכא רעבתנותא אלא נראה לי דבצע על כל הכרות קאמר ומשום דקאמרינן דנקט תרתי ובצע חדא קאמר הכא דר' זירא בצע אכולהו ככרות דמנחי קמיה והיינו דקאמר דמיחזי כרעבתנותא. הרי לפי הרשב"א נחלקו רב כהנא ור' זירא אי צריכים לבצוע על ב' הכרות. ומהשגת הרשב"א על רש"י מוכח דכוונתו דיש לחתוך ב' הכרות. וכן הביא הרשב"א בברכות (לט: ד"ה ר' זירא) בשם רב האי גאון, אלא דלרב האי גאון דעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד, וז"ל, "וכן פ' ר"ה גאון ז"ל וז"ל אי מברך איניש בשבתא אתרתי ובצע חדא כרב כהנא שפיר דמי ואי בצע להו לתרויהו אפי' לכולה שירותיה כר' זירא שפיר דמי".

כתב הרמב"ם בהל' ברכות (פ"ז ה"ד), "בשבתות ובימים טובים חייב לבצוע על שתי ככרות נוטל שתייהן בידו ובוצע אחת מהן". וכתב המאירי (ק"ז: ד"ה שלש סעודות), "חייב אדם לבצוע על שני ככרות בשבת שני' לקטו לחם משנה ומ"מ אינו חייב לבצוע את שתייהן אלא לוקח שנים ובוצע על האחד שאין לחם משנה אמור אלא בלקיטה שני' לקטו לחם משנה וראוי לבצוע בציעה גדולה ומהודרת ומ"מ אין צריך לבצוע כשיעור כל אכילתו ולא עוד אלא שנראה כרעבתנות מעט". ויש להעיר שלפי המדרש שהובא בדעת זקנים ובשור' הרשב"א לא רק דאין צורך לחתוך ב' ככרות אלא נראה דדוקא אין לחתוך ב' ככרות, דומיא דמן.

ולהלכה פסק בשו"ע (סי' רע"ד ס"א) דרק חותך אחד מהם. וז"ל, "בוצע על שתי ככרות (שלימות) שאוחז שתייהן בידו ובוצע התחתונה". וכתב המ"ב (סק"ד), "ורש"ל ושל"ה נהגו לחתוך שניהם כפירוש הרשב"א וכן הסכים הגר"א ואם מקפיד על ההוצאה עושה ג' חלות גדולות וג' קטנות ובכל סעודה בוצע אחת גדולה ואחת קטנה והעולם נוהגין כהשו"ע". ומנהג הגר"א הובא גם במעשה רב (אות קכ"ג). וגם כתוב שם שפעם הביאו לפניו כמה חלות וחתך את כולם.

ואם א"צ לחתוך ב' החתיכות לכאורה יוצא עוד נ"מ להלכה. דעי' בשו"ת פרי השדה (ח"ב סי' פ"ח) שנסתפק אם יכול להשתמש במצה ככר השניה ללח"מ בע"פ שחל להיות בשבת. וכתב דלכאורה תלוי על אי צריכים לחתוך ב' הכרות. דאם צריך לחתוך ב' הכרות הטעם דדין לחם משנה הוא כדי שלא יצטרך לדאוג שלא יספיק לו לסעודתו כיון דאינו יכול להכין עוד. ואם רק צריך לחתוך א' צריכים לחם משנה רק זכר למן, ומצינו במן לחם משנה רק בלקיטה ולא בבציעה. וכיון דקי"ל דרק חותכים ככר א' פסק דיש לצרף מצה ללחם משנה ככה"ג. ועי' בפמ"ג (מ"ז סי' רע"ד סק"ב) שכתב דנראה דאם אין לו לחם משנה אלא ככר א' כשר וא' פת עכו"ם (כלומר פת פלטר) דישתמש בפת עכו"ם כככר ב' זכר למן. אך בחזון עובדיה (שבת ח"ב עמ' קפ"ב) העיר דאפשר לחלק בין הא דהפמ"ג לבין מצה בע"פ, דלגבי פת עכו"ם הוא ראוי לאכילה למי שאינו מקפיד על פת פלטר ואינו אסור מן הדין, משא"כ במצה בע"פ.

בשו"ת מנח"י (ח"ט סי' מ"ב) נשאל אם מותר להשתמש בלחם קפוא ללחם משנה. ולא התייחס לענין אי צריכים לחתוך ב' הככרות אבל כתב דבעצם לחם קפוא ראוי לאכילה ורק מחמת קרירתו א"א לאכלו, אבל בעבור זמן מועט ובפרט אם ישימנו כנגד האש יוכל לאכלו. ובספר כבוד ועונג שבת (אנגלית) הביא כן בשם הגרמ"פ (פ"ד הע' ט"ז) דהיות ויכול להפשירו במים חשיב ראוי לאכילה. בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' ל"א) כתב שראוי להחמיר היות ולכמה ראשונים צריכים לחתוך ב' הככרות, ולמעשה אינו ראוי לאכילה לסעודה זו. בספר שמירת שבת כהלכתה (ח"ב פנ"ה סי"ב) פסק שמותר להשתמש בלחם

ועי' במחזור ויטרי (דיני לחם משנה סי' קל"ה) שכתב, "חייב אדם לבצוע בשבת על שתי ככרות ולא פעם אחת אלא כל זמן שמבקש לסעוד ובצוע." הרי ס"ל דאפי' אם אוכל יותר מג' סעודות בעינן לחם משנה לכולם. וכן כתב בספר המנהיג (עמ' כז.), "וכל שעה שמבקש לסעוד חייב בלחם משנה אע"פ שאינו חייב אלא בג' סעודות." וכן הביא המ"מ בשם ספר העתים.

ד. פנים חדשות

איתא בגמ' כתובות (ז:): ת"ר מברכין ברכת חתנים בעשרה כל שבעה אמר רב יהודה והוא שבאו פנים חדשות, ע"כ. וכתבו התוס' (ד"ה והוא שבאו) דשבת חשיבי כפנים חדשות ע"פ מדרש על הפסוק מזמור שיר ליום השבת אמר הקב"ה פנים חדשות באו לכאן נאמר שירה. ונחלקו הראשונים אי אף בסעודה שלישית אמרינן דחשיבי כפנים חדשות. דעת הטור (אה"ע סי' ס"ב ס"ח) דבסעודה שלישית בעינן פנים חדשות ממש בכדי לברך ברכת חתנים. ובטור ובב"י לא הביאו חולק. אך בריטב"א (ד"ה אמר רב יהודה) כתב דאף סעודה שלישית חשיב פנים חדשות.

וכתב הב"י בהסבר הא אין סעודה שלישית חשיבי כפנים חדשות, "מפני שאינה עיקר כל כך דהא איכא למ"ד דיוצא בה במיני תרגימא." ומשמע מדבריו דלפי הראשונים דס"ל דאין חילוקי דין בין סעודה שלישית לשאר סעודות שבת גם לא הי' מקום לחלק בדין ברכת חתנים. ואילו לדעה בראשונים דלא בעינן פת לסעודה שלישית יש ממקום לומר דסעודה שלישית פחות חשובה משאר סעודות שבת ולכן לא חשיבא כפנים חדשות.

אך עי' בב"ח שכתב, "אבל סעודה ג' אין דרך להרבות במנות כמו בשחרית ותו דאיכא למ"ד דיוצא בה במיני תרגימא מיהו האידנא דעיקר השמחה היא בסעודה ג' דמרבית בשמחה ובמנות ועיקרי הקהל באים לסעודה לכבוד הדרשה שדורש החתן ומרבית במתנות להחתן אחר

קפוא. אבל בהע' שם (ל"ט) הביא מהגרשז"א דיתכן דאם בשעת הסעודה היו קשה כאבן דאין להשתמש בו אם לא יוכשר לאכילה במשך זמן הסעודה. ולא דמי למצה בע"פ דראוי בעצם. וכן כתב בשו"ת בצל החכמה (ח"ג סי' ק"י). אך בציץ אליעזר (חי"ד סי' מ') פסק דאין מניעה מלהשתמש בככר קפוא, דהיות ולהלכה א"צ לחתוך ב' ככרות הרי חזינן דאין לחם משנה אלא זכר למן ולא בעינן אלא שם לחם, והביא ראי' מן הפמ"ג ופרי השרה, ודלא כחילוק הגרשז"א.

הדרשה הוי פנים חדשות ומברכין ז'." ומשמע דדעת הטור אינה דוקא משום דיש חילוקי דינים בין סעודה שלישית לבין שאר סעודות שבת אלא משום דלמעשה לא נהגו להרבות במאכלים בסעודה שלישית. ובכך במקום דכך מרבים במנות אין צורך לפנים חדשות לסעודה שלישית. ואף בדברי הב"י כתב הגרע"י (יביע אומר ח"ג אה"ע סי' י"א אות ד') דכוונתו לומר דכיון דיש דעה בראשונים דיוצאין סעודה שלישית במיני תרגימא, דאף דהוא בעצמו החמיר בדבר, לענין ברכת חתנים אמרינן ספק ברכות להקל.